

ALİ COŞKUN

Sanayide rekabet gücü ve Ar-Ge'nin önemi

Uluslararası rekabet gücü; ülkenin üretim yapısını, teknoloji alt yapısını, teknoloji üretim kapasitesini ve dinamiğini, nitelikli insan sermayesini içeren ve ekonomik ortamı da temsil eden faktörlerle yakından ilişkilidir

Dünya hızlı bir değişim sürecini yaşıyor

İçinde yaşadığımız son çeyrek yüzyılda en çok öne çıkan kavramların başında "değişim" gelmektedir. Çok hızlı yaşanan değişim ve küreselleşme, toplumsal sistemin tüm alt sistemlerini ve bireylerini etkilemektedir.

Artık küreselleşme ile ortaya çıkan yeni rekabet şartları, eskiye oranla çok daha sert ve acımasızdır.

Bildiği üzere, II. Dünya Savaşı'ndan 1970'li yılların sonlarına kadar dünyada yaşanan kitle üretimine dönük ekonomik yapı, yoğun bir rekabet ortamı doğurmuştur.

1970'li yılların sonunda teknolojinin yaygınlaşarak hayatın her alanına girmesi, üretim girdilerini ucuz olarak temin eden ve bunları teknoloji yardımıyla bir araya getiren işletmelere, daha düşük maliyetle rekabet imkanı sağlamıştır.

80'li yıllar da ise rekabette yeni bir boyut öne çıkmıştır; kalite. Günümüze ise ürünlerde gelişmiş üretim teknolojileri ile kolayca sağlanabilen kalitenin yanında; yenilik, esneklik, hizmet ve pazara daha çabuk ulaşma, yani hız faktörlerinin de rekabetçi üstünlüğün önemli boyutları haline geldiği görülmektedir.

Buna göre teknolojik gelişmelerin sağladığı;

- Verimlilik artışı,
- Dünya pazarlarındaki bütünleşmeler,
- Bilgi teknolojilerinin yaygınlaşması,
- Pazara yeni ürünler sunma sürelerinin azalması ve
- Sürekli değişen müşteri gereksinimleri farklı yaklaşımları zorunlu hale getirmektedir.

Bir anlamda var olma ve mevcudiyetini devam ettirme savaşı olan rekabet, stratejik bir düşünce yapısını, belirli stratejik analizleri ve bilinçli uygulama kurallarını benimsemeyi gerektirmektedir.

Bu kapsamada, uluslararası rekabet gücü; ülkenin üretim yapısını, teknoloji alt yapısını, teknoloji üretim kapasitesini ve dinamiğini, nitelikli insan sermayesini içeren ve ekonomik ortamı da temsil eden faktörlerle yakından ilişkilidir.

Ülkeler arasında şiddetli bir rekabet yaşanıyor

Bir ülkenin rekabet gücü, o ülkenin ürettiği malların; ister iç tüketim, ister ihracat için olsun, diğer ülkelerin mallarıyla kalite ve fiyat bakımından yarışabilecek düzeyde olmasını da ifade etmektedir.

Rekabet gücü aynı zamanda, üretim ve verimliliğin artması, yaşam standartlarının iyileşmesi ve istihdamın geliştirilmesi için de bir ön şarttır.

Rekabetçi üstünlük stratejilerinin uygulanması ile geliştirilebilen güç, ülke ekonomisinde zincirleme bir reaksiyonun oluşmasına yol açmaktadır. Rekabet gücündeki artış; üretim ve ihracatta gelişmeye neden olmakta, kârlılığın büyümesine, böylece yatırımlarda hızlanmaya ve istihdamın gelişmesine etki etmektedir.

Günümüzde, teknoloji üretme ve kullanma yeteneği, ülkelerin en büyük zenginliği durumuna gelmiştir

Bilgi çağının yaşandığı dünyamızda teknoloji alanındaki değişim çok hızlıdır. Bu hıza ayak uyduramayan ülkelerin varlıklarını güçlü ve saygın bir biçimde sürdürebilmeleri mümkün değildir. Zira, bu yüzyılda ülkelerin zenginliğini, özgürlüğünü ve güvenliğini de belirleyen teknoloji olacaktır.

Tabiidir ki, sanayimizin rekabet gücü kazanıp bu yeteneğini devam ettirmesi için sadece üretkenliğini yükseltmesi yetmez. Rekabet edebilmek için aynı zamanda teknoloji yeteneğini de yükselterek, inovasyonu sürekli kılmayı ana strateji olarak özümsemek gerekir.

Öte yandan, dünya ticareti içinde teknolojik katma değeri yüksek ürünlere olan talep hızla büyümekte, buna paralel olarak söz konusu ürünleri üreten ülkelerin dünya ticaretinden aldığı pay da hızla artmaktadır. Gelişmiş ülkeler de teknoloji yoğun sektörlere kaymaktadır. Bu çerçevede, Avrupa Birliği de gelecek için hedeflerini Lizbon Stratejisi ile ortaya koymuştur. Bu stratejinin temel hedefi, Avrupa Birliği'nin rekabet gücünün Ar-Ge ve inovasyon yoluyla geliştirilmesidir.

Bugün rekabet gücü açısından üst sıralarda yer alan ülkeler dikkate alındığında, Ar-Ge faaliyetlerine yapılan yatırımların yüksek olduğu herkesçe malumdur.

Dünyada Ar-Ge harcamalarının GSMH'ya oranın en yüksek olduğu ülkeler; İsveç, İsrail, Japonya, ABD, Fransa, Finlandiya, Almanya ve İngiltere'dir. Tüm bu ülkelerde Ar-Ge harcamalarının GSMH'ya oranı yüzde 2'nin üzerinde iken, Türkiye'de bu oran yüzde 0.67 ile sınırlı kalmıştır.

Bununla birlikte ülkemiz, AB müktesebatına uyum sağlama yanında, Topluluğun gelecek perspektiflerini ve vizyonunu paylaşma sürecine de girdiğinden; Lizbon Stratejisi Hedefleri çerçevesinde, AB'ye üye ülkelerin 2010 yılına kadar GSMH'nın yüzde 3'ünü Ar-Ge'ye tahsis

etme hedefi benimsenmiştir. Bu oranın yüzde 1'inin de sanayi sektörü tarafından karşılanması hedeflenmektedir.

Elbetteki bu hedefin kısa vadede ülkemiz açısından yakalanması zor görülmekle birlikte, Lizbon Hedefleri ve Topluluğun Ar-Ge ve teknoloji programları gibi araçları sayesinde, önümüzdeki 7-8 yıl içinde bu orana yaklaşacağımıza inanıyorum.

Bu çerçevede, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'muzun, Ar-Ge harcamalarının 2010 yılına kadar GSYİH'nın yüzde 2'si oranına ulaşması konusunda ciddi kararlar alması ve ilk defa 2005 Mali Yılı Bütçesi'ne 450 milyon YTL gibi bir ödenek konulması bunun en önemli göstergesidir.

Öte yandan, 2007 - 2013 yılları arasını kapsayan IX. Yedi Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde;

- Artan dünya rekabeti şartları altında sanayinin rekabet gücünü ve verimliliğini artıracak mekanizmalar oluşturulması,
- Sanayileşme faaliyetlerinin;
- Tüketici sağlığının ve tercihlerinin gözetildiği,
- Nitelikli işgücünün kullanıldığı,
- Stratejik yönetim yaklaşımının uygulandığı,
- Ar-Ge çalışmalarının öne çıkarıldığı,
- Teknolojik ve orijinal tasarım ve markaların üretildiği bir seviyeye kavuşturulup, uluslararası piyasalarda güçlü bir konuma getirilecek şekilde yapılanması için desteklenmesi gerektiği hususları, önemli öncelikler arasında yer almaktadır.

Teknoloji geliştirme bölgeleri, Ar-Ge çalışmaları için önemli imkanlar sunuyor

Üniversiteler ile kamu ve özel sektörün bilimsel ve teknolojik altyapısının bütünleştirilmesi ve geliştirilmesi, KOBİ'lerin ileri teknolojilere uyum sağlamaları, yeni ürün ve üretim süreçlerinin geliştirilmesi amacıyla; 2001 yılından itibaren kurulmaya başlanan ve Haziran 2006 sonu itibariyle sayıları 22'ye ulaşan teknoloji geliştirme bölgelerinden, 10'u faaliyete geçmiştir.

Ülkemizin gelecek yıllarda uluslararası pazarlarda rekabet gücü yüksek bir ülke olarak yerini almasını sağlayacak en önemli mekanizmalardan biri olan teknoloji geliştirme bölgelerinin ve bu bölgelerde bulunan firmaların desteklenmesi de aynı oranda önemlidir.

Bölge yönetici şirketine ve bölgelerde yer alan şirketlere, ilgili yasa kapsamında, çeşitli destek ve muafiyetler sağlanmakla birlikte; bu bölgelerde bulunan yeni girişimcilerin proje bazında desteklenmesi, Ar-Ge ve teknoloji alanında yapılan çalışmalar için büyük önem taşımakta olup, bakanlığımızın verilen desteklerin çeşitlendirilmesi ile ilgili çalışmaları devam etmektedir.

Ar-Ge ve teknoloji alanında yürüttüğümüz diğer önemli bir çalışma da "Sanayi Tezleri (San-Tez) Projesi"dir

Bu proje, üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi, üniversitelerimizde yapılan bilimsel çalışmaların ticarileştirilerek ülkemize katma değer oluşturacak ürün haline getirilmesinin sağlanması, sanayicilerin üretim sürecinde karşılaştıkları problemlerin giderilmesi ve ürün kalitesinin artırılmasına yönelik Ar-Ge taleplerini

Gelişmiş ülkeler **teknoloji** yoğun sektörlere **kaymaktadır.** Bu çerçevede, Avrupa Birliği de gelecek için hedeflerini **Lizbon** Stratejisi ile ortaya koymuştur. Bu stratejinin **temel** hedefi, Avrupa Birliği'nin rekabet gücünün **Ar-Ge** ve inovasyon **yoluyla** geliştirilmesidir

desteklenmesi amacıyla başlatılmıştır.

Bilim, teknoloji ve yenilikte yeterli seviyeye ulaşmak ve bunu ekonomik ve sosyal faydaya dönüştürmek, bilim ve teknoloji politikamızın temel amacı olduğu göz önüne alındığında; bu amaca ulaşılabilmesi için Sanayi Tezleri Projesi (San-Tez) kapsamında desteklenen proje sayısının arttırılması ve bu işbirliğinin ülke çapında yaygınlaştırılmasının önemi büyüktür.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı olarak hem teknoloji geliştirme bölgelerine yönelik desteklerle hem de San-Tez Projesi gibi mekanizmalarla, Ar-Ge alanında belirlenen hedeflere ulaşılması için gerekli çalışmaları yapmakta ve yapılan çalışmaları da desteklemekteyiz.

Sonuç olarak; bilimsel bilgiyi ülkemizin hizmetine sunmalı ve bu bilgiyi, sanayicilerimizle işbirliği içinde katma değer sağlayacak ürün ve üretim yöntemi haline getirmeliyiz. Nitekim, Türkiye'nin, Ar-Ge ve teknoloji odaklı dünyada güçlü bir şekilde yerini alabilmesi, sanayide rekabet gücünü artırması ancak bu şekilde mümkün olacaktır.